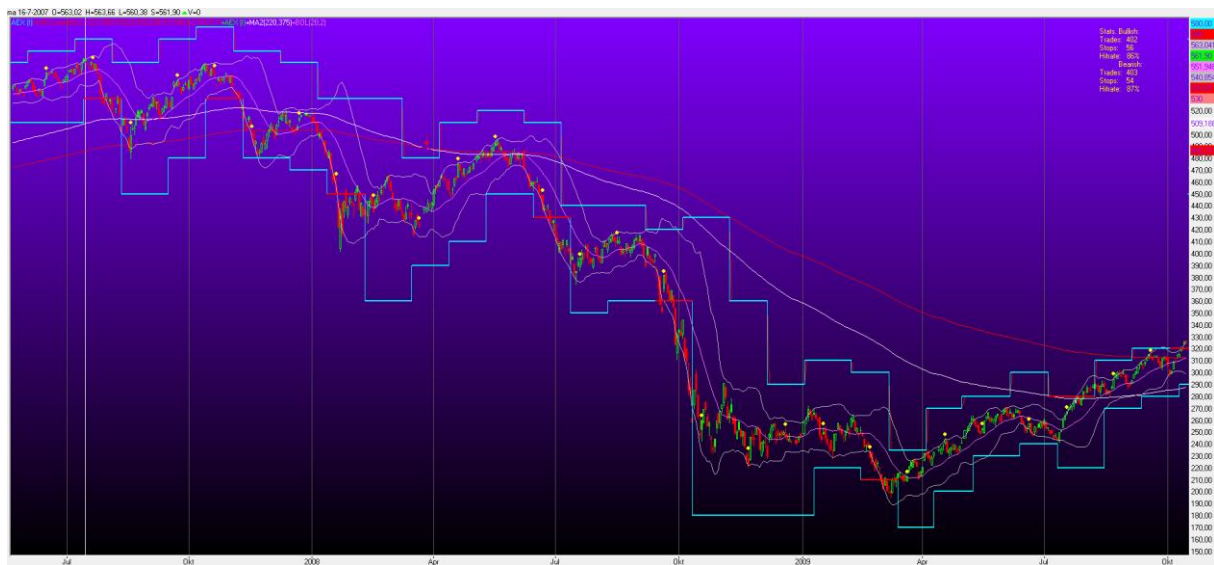

Ledenspecial 23-05-20 Bollinger Band, de slang in het trappenhuis

Rekentechnisch klopt het allemaal wel bij WB gezien de gunstige optie-indicator *hitrates* van +86% van de bovengrens en +87% voor de benedengrens over de afgelopen ruim 32 jaar. En natuurlijk niet te vergeten, de gemiddelde +20% jaarrendementen sinds 2012 (voor de coronacrisis nog +27%).

Maar **beeldtechnisch** valt er zo mogelijk nog wel wat te verbeteren. Dat werd mij vooral pijnlijk duidelijk in de periode na de *black swan* van 24 feb. jl. Zo mogelijk biedt o.a. de Bollinger Band indicator hier uitkomst. Bij een correcte interpretatie op het juiste moment zouden we hier uiteindelijk rekentechnisch nog behoorlijk van kunnen profiteren in de toekomst is mijn verwachting. Is die *black swan* misschien straks toch nog ergens goed voor geweest☺?

Vorige week heb ik de *Moving Average* indicatoren op de **weekgrafiek** getest. Dat heeft geleid tot een verbetervoorstel voor de middellange termijn ondersteuning.

Afgelopen week heb ik twee indicatoren uitgelicht bestemd voor de **daggrafiek (korte termijn)**. Dat is de Bollinger Bands (BBi) indicator en de Toppen- en Bodem indicator (TBi). De 1^e indicator kende ik al wel, de 2^e kende zelfs ik nog niet. In deze special bespreek ik de Bollinger Bands, volgende week volgt dan de Toppen & Bodems indicator, dat wordt een *eyeopener* kan ik u nu al melden. Maar vlak de BB ook niet uit, dat moet blijken uit onderstaand relaas.

Bollinger Band indicator

Deze indicator heb ik nooit gebruikt, simpelweg omdat je deze niet kunt testen op de pc. Dat is altijd mijn uitgangspunt geweest. Je kunt dan tegen de pc zeggen "hoe vaak ging dit nu goed met deze instellingen". Daarom hadden de testbare type indicatoren in beginsel altijd mijn voorkeur.

We *zoomen* eerst in op de *bearmarkets* van 2007 en 2001. Het wordt dan wel interpretatie. Maar wel op zo'n manier dat alle leden hetzelfde beeld zien, er zal onderling dus nooit discussie ontstaan!

De Bollinger Band is een bestaande indicator welke rond een Moving Average (MA) een upperband en een lower band langs ieder gewenste MA laat bewegen (2 x standaarddeviatie en i.r.t. volatiliteit). Laten we deze voor het gemak de "slang" noemen. Als we deze slang vervolgens als een soort *overlay* over ons bekende trappenhuis (de blauwe leading optie-indicator) plaatsen, dan ontstaat het

beeld (zie boven) van de *bearmarket* 2007. De koers is tijdens deze *bearmarket* gedaald van zeg 550 naar 200 AEX punten. Zo'n 63% daling mag je wel fors noemen toch?

Die forse daling betreft zo'n 22 maandseries. Aan de onderkant zie ik echter "slechts" 4 maandseries met een rode streep ten teken dat de slotkoers onder de door de optie-indicator berekende ondergrens is uitgekomen. **Let op, dus tijdens een severe bearmarket van 22 maanden zijn er toch nog steeds 18 series binnen de blauwe ondergrens gebleven!** Dat is dan nog steeds een *hitrate* van meer dan +80%. Maak ik mij wellicht onnodig zorgen over de potentieel *severe* bearmarket die onlangs gestart zou kunnen zijn? Mogelijk, hoe dan ook ik hou niet van forse dalingen (welke belegger wel?). Dus we zoomen even in daar waar de rode strepen zijn waargenomen omdat vermoedelijk daar de grootste dalingen zijn waargenomen.

Severe bearmarket 2007/2008

1^e rode horizontale lijn onderzijde optie-indicator (1:4) oktober 2007.

Op het moment dat in oktober de optie-indicator de put 530 berekent (begin horizontaal rode lijn), bevindt de AEX koers zich aan de bovenkant van de slang. We nemen dan gewoon de put 530 in zoals te doen gebruikelijk. We zien de koers langzaam dalen. Tijdswaarde loopt uit de call en put opties.

Waarschijnlijk zouden we deze serie gewoon met winst zijn geëindigd of zo mogelijk een klein verlies. Let op, de rode streep ontstaat pas wanneer de slotkoers lager wordt dan de 530. En dan zouden we dus eigenlijk al uit positie zijn geweest (stoploss 3) op het moment dat de call 570 voor de nieuwe serie zou worden geschreven. **Merk op, om het vervolg beter te kunnen begrijpen, dat de daling vooral wordt inzet op het moment dat de koers de onderste lijn van de *lower band* heeft bereikt.**

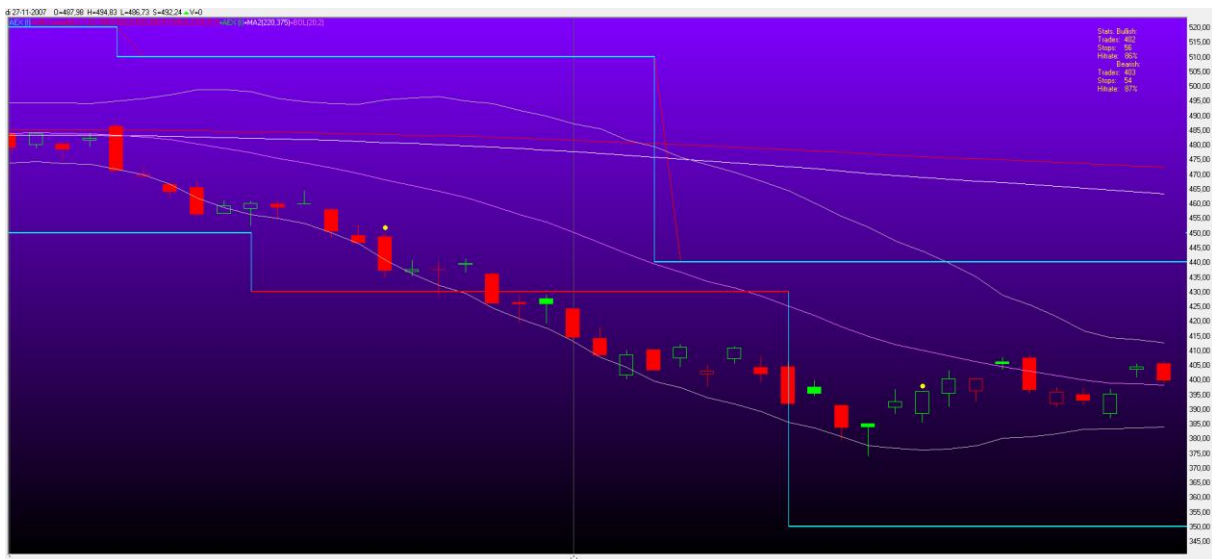
Dit waren nu die momenten waarbij de diagonale short strangle zijn dienst bewijst door het 1 week later innemen van de geschreven put. Immers de (opvolgende) put 490 wordt dan berekend op een veel lager niveau dan wanneer we de put gelijk met de call hadden geschreven begin nov. Dit extra inzicht pakken we nog even mee. Tot zover nog weinig nieuws.

2^e rode horizontale lijn (2:4) januari 2008

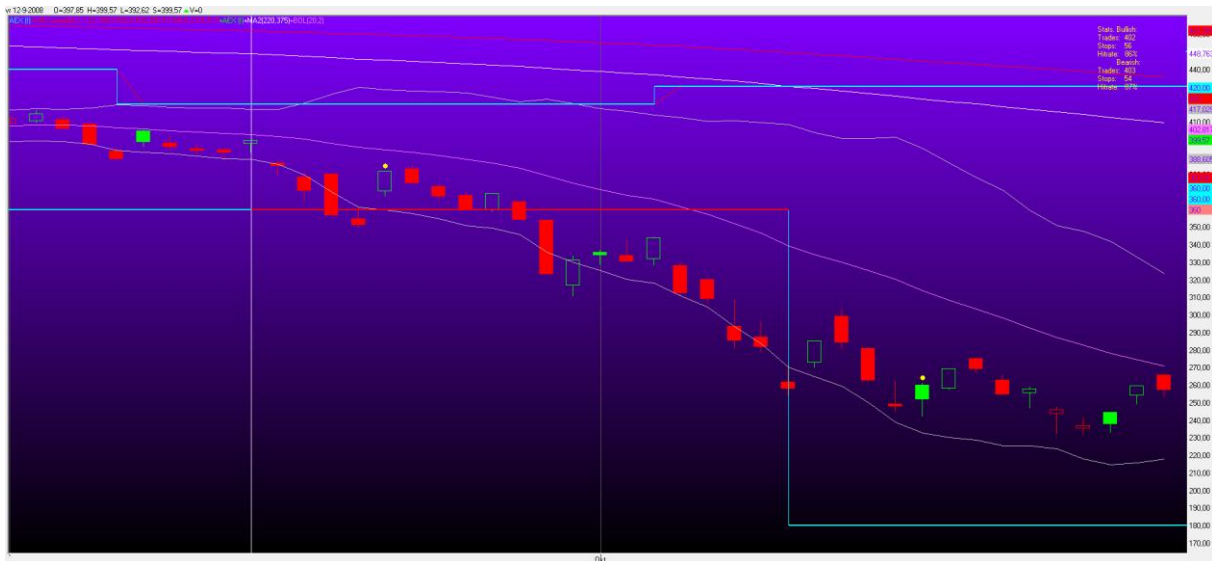
Maar nu komt het. Op het moment dat de optie-indicator de put 450 berekent (begin horizontale rode lijn), bevindt de AEX koers zich aan de onderzijde van de BB slang. Dat is negatief. We zouden dan op basis van deze BB in dat geval (voortaan) geen put 530 innemen! Vervolgens zien we de koers prompt dalen (en dus raakt de geschreven put in het verlies). Door de BB voortaan in de analyse op te nemen, zou verlies aan de onderzijde en zo mogelijk voor de hele *short strangle* constructie voorkomen zijn! (nogmaals voor alle duidelijkheid, WB heeft in deze periode niet gehandeld want we zijn onze strategie pas gestart in 2012, we zijn nu aan het *backtesten*)

3^e rode horizontale lijn (3:4) juni 2008

Op het moment dat de optie-indicator de put 430 berekent (begin horizontaal rode lijn), bevindt de koers zich wederom aan de onderzijde van de BB. Dat is negatief. We zouden dan op basis van de BB indicator voortaan geen put 430 meer innemen. Ook niet met een gekochte put onder de *short strangle constructie!* Vervolgens zien we de koers inderdaad dalen (wederom negatief voor de geschreven put wanneer deze wel zou zijn ingenomen). Door de BB op te nemen in onze analyse zou verlies aan de onderzijde en zo mogelijk voor de hele *short strangle* constructie voorkomen zijn.

4 rode horizontale lijn (4:4) september 2008

Op het moment dat de optie-indicator de put 360 berekent (begin horizontaal rode lijn), bevindt de koers zich aan de onderzijde van de BB. Maar heeft de onderste BB lijn niet geraakt. We zouden dan op basis van de BB indicator de put 360 gewoon innemen. Koers zakt alsnog langzaam weg. Waarschijnlijk wordt stoplossniveau 3 geraakt. Verlies tot gevolg, verlies hoort erbij.

Of toch niet wanneer we voortaan besluiten al in te grijpen op het moment dat de koers de onderste BB lijn wel raakt? Of dat de winstzone tijdens een *bearmarket* nooit minder dan 65 punten mag zijn?
Laten we die laatste regel zowieso maar gelijk opnemen.

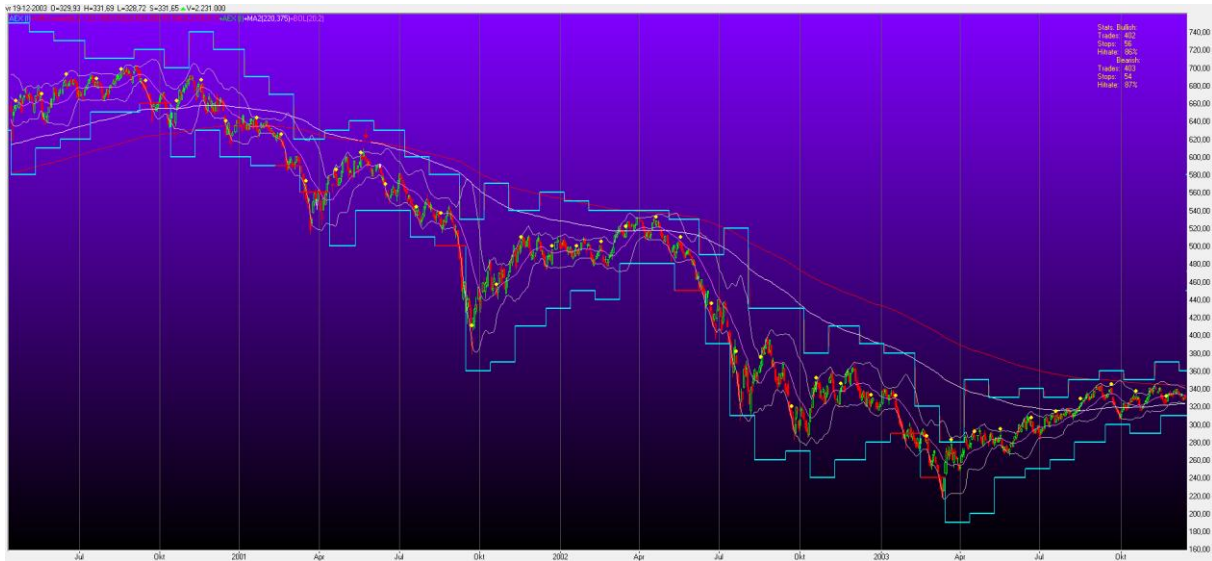
Voorlopige conclusie *severe bearmarket* 2007/2008.

Door de BB slang door het trappenhuis (voortaan) mee te laten lopen, ontstaat meer "beeld". Het "geluid" komt van mij 😊

Vooraf op het moment dat de put optie moet worden ingenomen kan dit van doorslaggevend belang zijn. Als de AEX koers bij het berekenen van de put uitoefenprijs zich op dat moment aan de onderkant van de BB begeeft, moeten we heel voorzichtig zijn met het innemen van de put.

Sterker nog, die nemen we dan niet in is mijn aanbeveling (p.s. hoe we daar verder mee omgaan wordt volgende week duidelijk wanneer we de Toppen Dalen indicator bespreken). **Daarmee zijn dan twee van de vier rode strepen tijdens een voormalige *severe* berenmarkt ondervangen.**

Severe bearmarket 2001/2003

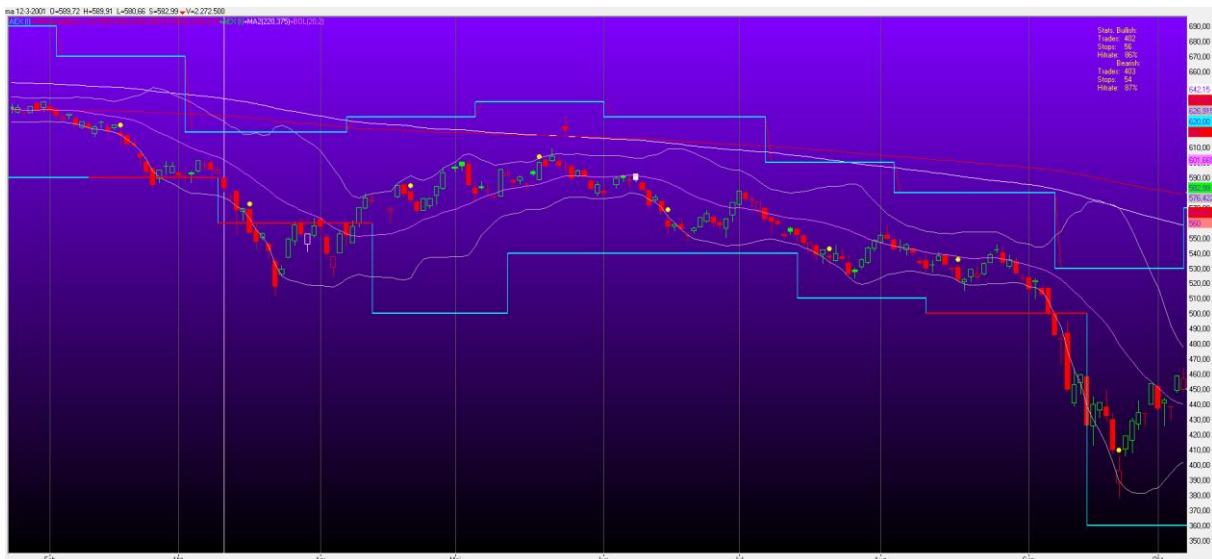

Bearmarket 2001/2003

We noteren in deze *severe bearmarket* zo'n 34 maandseries. Aan de onderkant zie ik wederom "slechts" 4 maandseries met een rode streep ten teken dat de slotkoers onder de door de optie-indicator berekende ondergrens is uitgekomen. Dus tijdens een *severe bearmarket* van 34 maanden zijn er toch nog immer 30 binnen de blauwe hekjes gebleven! **Dat is dan nog steeds een hitrate van meer dan 88%. Maak ik mij wellicht ten onrechte teveel zorgen over een periode die we bij WB in de praktijk nog niet eerder hebben ondergaan?**

Hoe dan ook, ik hou niet van forse dalingen (wie wel?). Dus we zoomen nogmaals even in daar waar de rode strepen zijn getrokken. Let op, in deze periode is de AEX gedaald van zo'n 600 punten naar 240 AEX punten op het laagste punt. Dat mogen een forse daling noemen.

1e rode horizontale lijn (1:4) aug 2001

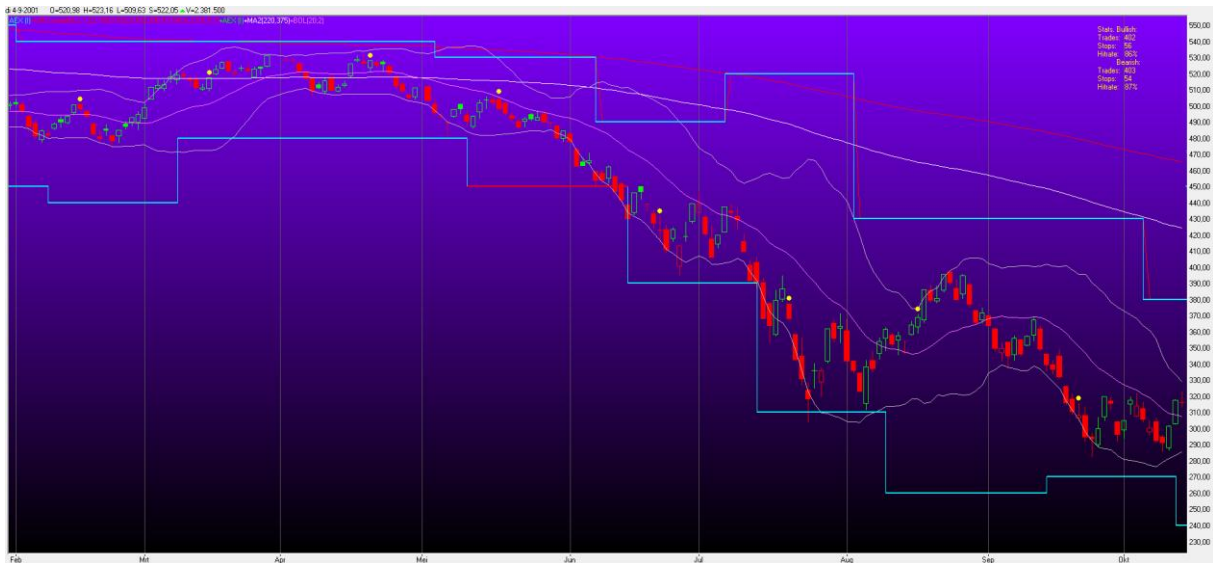
Augustus 2001.

Op het moment dat de put uitoefenprijs wordt berekend, staat de AEX aan de onderkant van de BB. We zouden deze put voortaan dan niet innemen. Uiteindelijk zien we voornamelijk tijd-

verwachtingswaarde weglopen uit de opties. Pas aan het eind ontstaat de rood horizontale lijn. Waarschijnlijk heeft stoplossniveau 3 zijn werk gedaan. Mogelijk winst/zo mogelijk enig verlies.

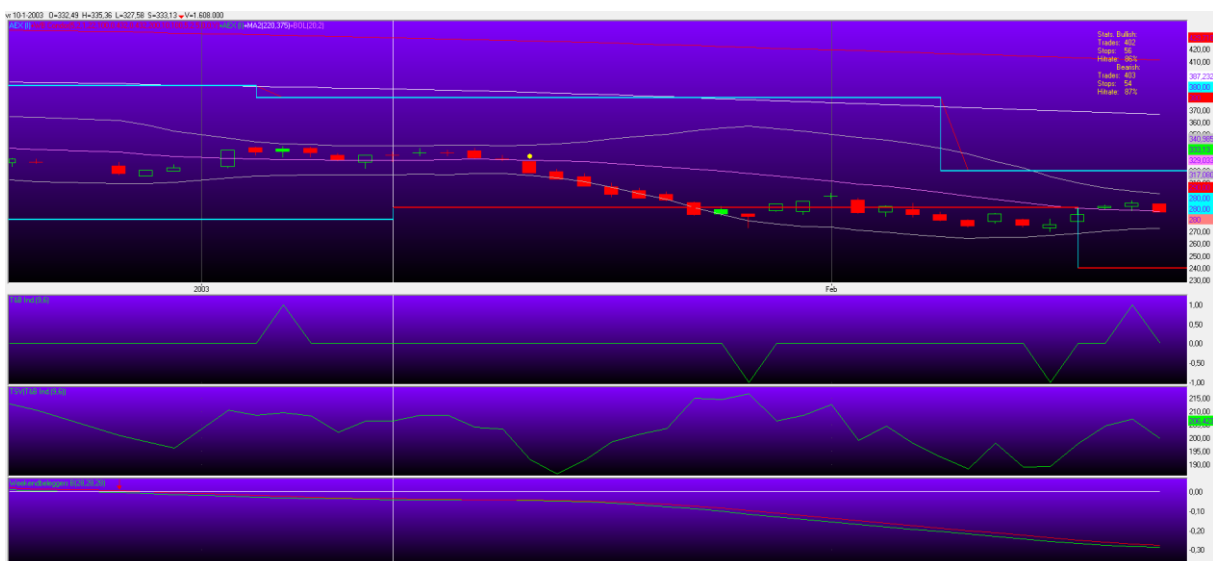
Even verderop in september 2001 wordt de put 360 berekend (**blauw** horizontale lijn). We zouden deze put op grond van mogelijk nieuwe regels dan niet ingenomen hebben op basis van de BB bands. Koers daalt. Serie zou echter alsnog winst hebben opgeleverd. Dat heet dan pech hebben. Uiteindelijk zal de koers altijd weer richting de MA20 bewegen. (**p.s. dat bodemmoment wordt straks aangegeven door de Toppen en Bodem indicator!**).

2e rode horizontale lijn (2:4) mei 2002

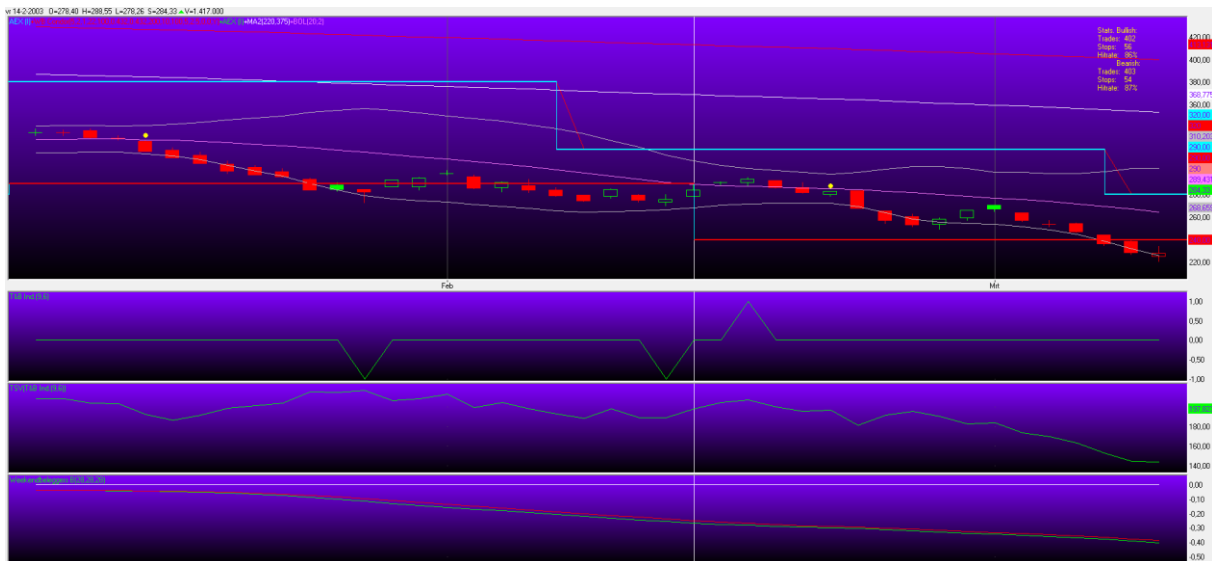
Koers staat in mei weliswaar in de onderste regionen van de BB. Maar niet op de onderste lijn. Dus waarschijnlijk zou ik in dit geval de put 450 wel hebben ingenomen. Koers daalt langzaam om pas op de laatste dag een rood horizontale lijn te doen laten ontstaan. De meeste tijd- en verwachtingswaarde is uit de opties gelopen. Resultaat, zo mogelijk beperkt verlies.

3e rode horizontale lijn (3:4) jan. 2003

Deze positie hadden we op grond van de BB gewoon ingenomen. Koers daalt langzaam weg. Dit lijkt wederom een stoplossniveau 3 geval. Verlies hoort erbij.

4e rode horizontale lijn (4:4) feb. 2003

Deze positie hadden we op ook op grond van de BB gewoon ingenomen. Koers daalt langzaam weg. Dit lijkt eveneens op een stoplossniveau 3 geval. Meeste tijd verwachtingswaarde aan het eind weggesmolten. Waarschijnlijk gering verlies.

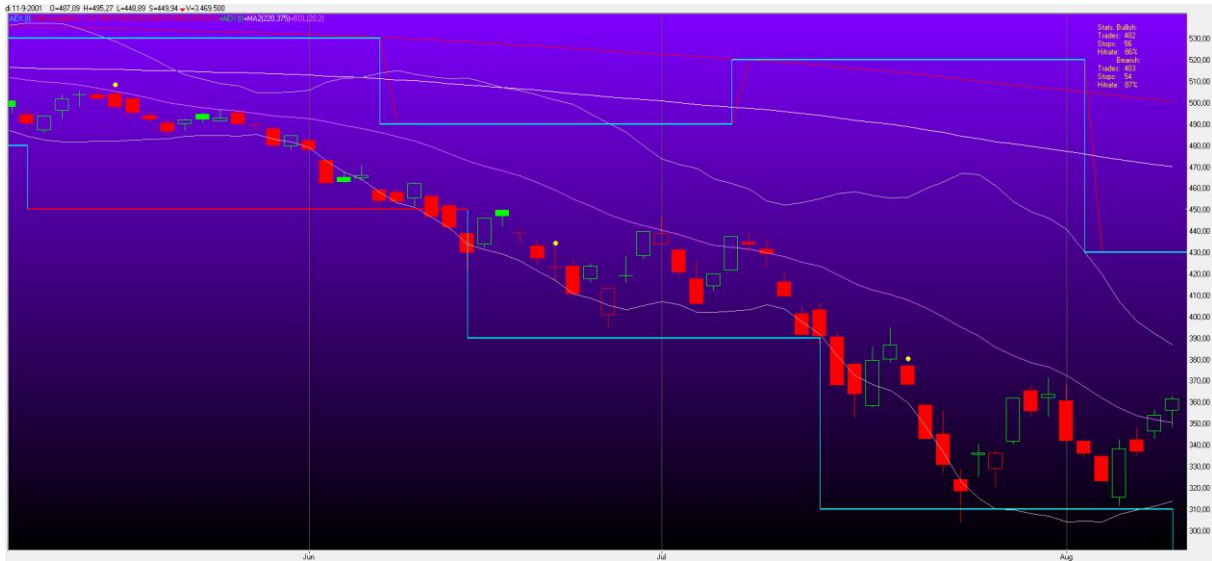
Voorlopige conclusie *severe bearmarket 2001/2003*.

Door de BB slang door het trappenhuis mee te laten lopen, ontstaat meer “beeld” op het moment dat de put optie moet worden ingenomen. Als de AEX koers op dat moment zich aan de onderkant van de BB begeeft, moeten we in beginsel voorzichtig zijn met het innemen van de put.

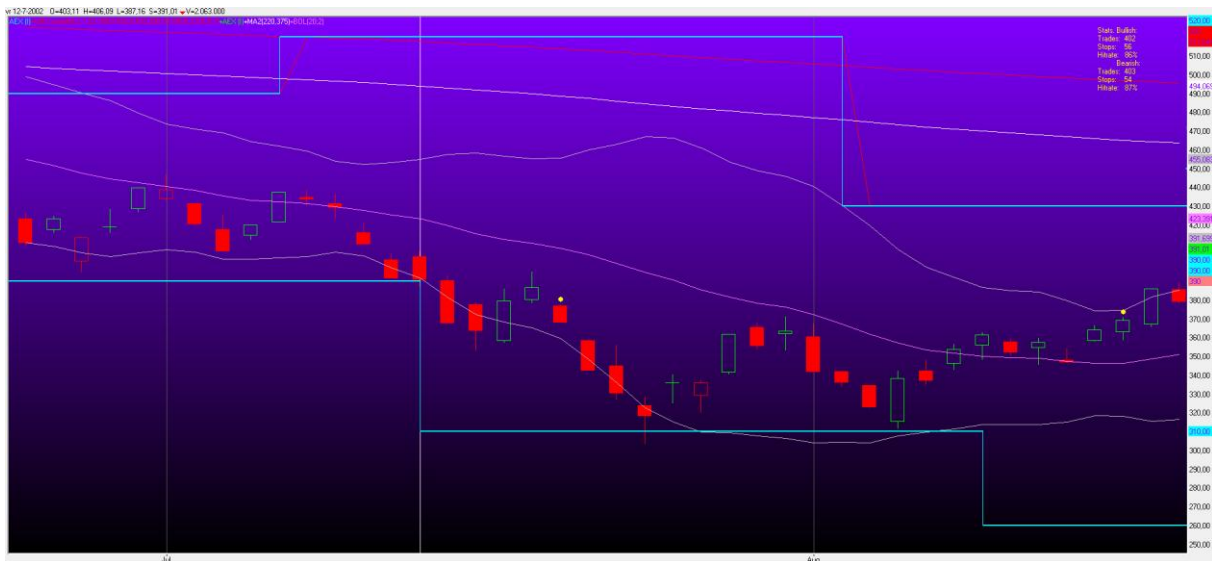
Sterker nog, die geschreven put nemen we dan niet in, zo leren we hier. Daarmee is voor deze *bearmarket* een van de vier rode strepen ondervangen. De overige drie lijken een normaal berekend verlies op te leveren welke gewoonlijk behoren tot de reguliere 13% verliezen aan de onderkant (weet u nog de *leading indicator hitrate* was 87% aan de onderkant).

Zullen we nu eens kijken of de Bolling Band indicator ook zijn dienst bewijst bij blauw horizontale ondergrenzen?

De BB bij een blauw horizontale put lijn, *at random*

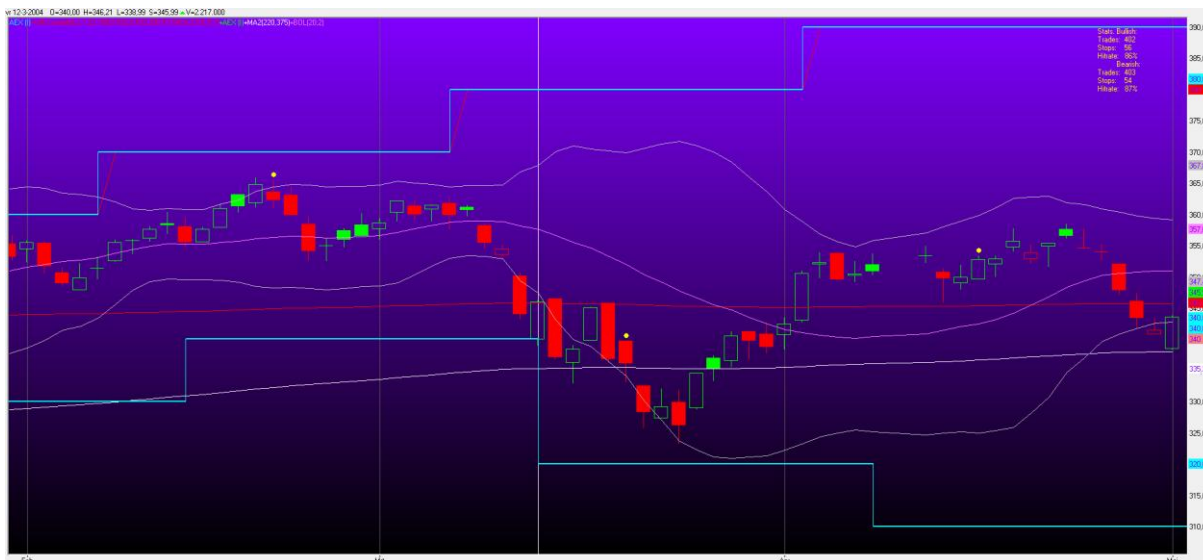

Juni 2002. MA20 down. Op het moment dat op 14 juni 2002 de put 390 berekend wordt, staat de AEX aan de onderzijde van de slang. We zouden deze put niet hebben ingenomen als we voortaan besluiten de BB(i) in te zetten in ons systeem. Uiteindelijk verschijnt geen rode horizontale lijn. Maar het wordt wel billenknijpen enkele dagen nadat de put is ingenomen.

Tijdens de *bearmarket* in juli 2002 zien we een blauw horizontale lijn. De koers is dus niet onder de uitvoerprijs gezakt. We zien wel een spike moment tot onder de put UP 310. Ga er maar vanuit dat we op dat moment met dichtgeknepen billen de zaak afwachten.

Maar kijk eens waar de koers zat op het moment dat de put moest worden berekend? Inderdaad aan de onderzijde van de slang. We zouden deze put niet hebben ingenomen op grond van de BB, ondanks een blauw horizontale lijn. MA 20 neerwaarts gericht.

Maart 2004. Koers zelfs tot onder de onderste band van de slang. Zoals verwacht op basis van deze indicator daalt de koers. Als we de put hadden ingenomen dan was het billenknippen geworden. Koers daalt niet tot onder de 320 uitoefenprijs. Vandaar een blauw horizontale lijn. Met de 326 op slotkoers heeft de UP het net gered (stoploss was 323). Voortaan zouden we een dergelijk positie dus niet (meer) innemen indien besloten wordt tot inzet van de Bollinger Bands. Nog meer beeld moet worden verkregen van de Toppen&Dalen indicator (volgt). **Na indicatie van een bodem wordt zo mogelijk de geschreven put op een later moment ingenomen.**

De BB in een *uptrend* bij de 10% correcties

Oktober 2014 bevindt de koers zich aan de onderzijde van de slang. Er volgt uiteindelijk geen rode horizontale streep op 370 (de spike heeft deze lijn wel doorkruist). We zouden deze positie op grond van de BB voortaan niet meer innemen. Let ook nog even op de situatie voor de 10% correctie. Begin augustus moet de geschreven put worden berekend terwijl de koers tot onder de slang is uitgekomen. Heeft uiteindelijk niet geleid tot een koersdaling. Dus het is niet altijd raak! Maar wellicht dat in combinatie met de Toppen&Bodem indicator straks wellicht uitkomst kan bieden. Deze situatie parkeren we even tot volgende week.

September 2015

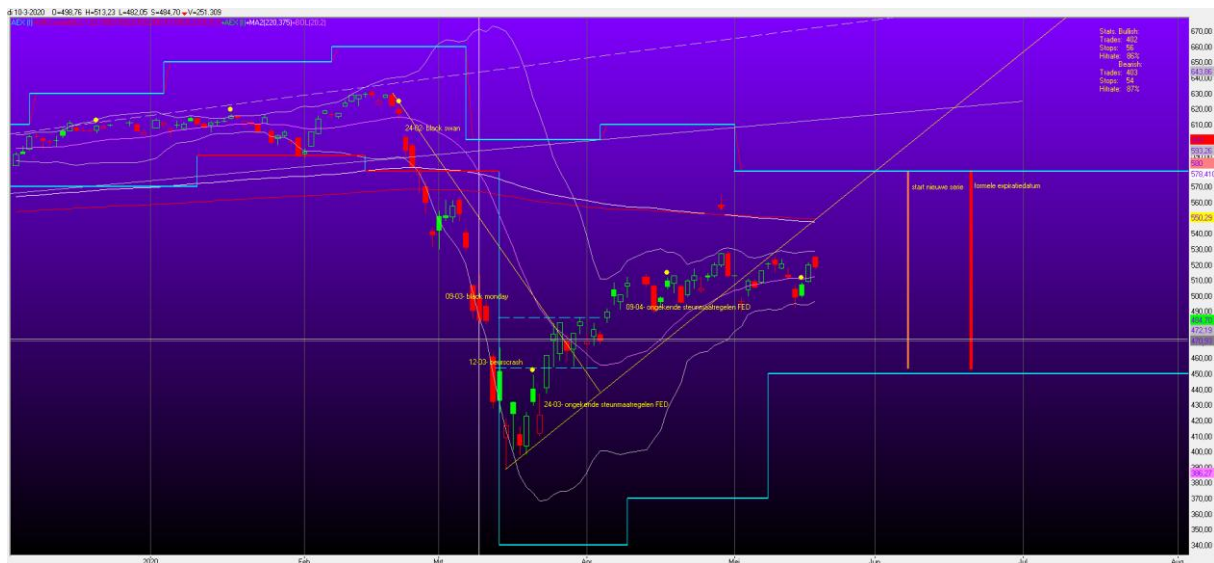
De periode 2009-2019 kenmerkt zich door een middellange termijn *uptrend* (witte MA boven rode MA). Ook tijdens *uptrends* kunnen neerwaartse correcties plaatsvinden zoals u weet. Hier zien we zo'n correctie. Met zelfs een rood horizontale lijn tot gevolg. Koers zelfs tot ver onder de rode lijn.

Had dit voorkomen kunnen worden? Op het moment dat de put werd berekend bevond de AEX zich aan de onderzijde van de slang. Als we doen besluiten de BB op te nemen in ons pallet van indicatoren, dan hadden we deze positie (met de wetenschap van nu) niet meer ingenomen.

In tegenstelling tot de *bearmarkets* in 2001 en 2007 hebben we in deze periode wel gehandeld. Daarom WETEN we ook dat het verlies van de september 2015 serie -383,10 is geweest.

scroll

Afgelopen periode 2020

Op 14 feb. 2020 wordt de put 580 berekend. Die zouden wij *met* de BB indicator ook hebben ingenomen, want op dat moment stond de koers niet onderaan de slang. Op maandag 24 feb (*black swan*) stond de koers *wel* op de onderste lijn van de BB! Op deze (maand)dag bent u door mij gewaarschuwd om uit positie te gaan; puur gevoelskwesie geweest. Maar nu zien we alsnog, achteraf, het BB **beeld** dat daarbij past.

Op 13 maart 2020 staat de koers wel onder aan de slang. WB heeft toen de berekende put 340 niet ingenomen omdat het beeld (er was geen beeld) op dat moment voor mij niet duidelijk genoeg was. Dat zouden we echter met de BB ook niet gedaan hebben.

Maar wat als we geweten hadden dat 1 dag later de bodem gevormd zou worden? Dan hadden we alsnog deze geschreven put op een later moment kunnen innemen. Dat nu wordt straks de functie van de Toppen&Bodem indicator.

Voor de mei en juni maandserie kunnen we vaststellen dat we op basis van de BB deze serie *wel* degelijk hadden kunnen innemen. Op het moment dat de put werd berekend stond de AEX immers in de bovenste regionen van de slang. Daarnaast tendeerde de slang aan de onderzijde alweer naar boven.

Voorlopige conclusie BB indicator.

Ook bij de blauw horizontale put lijnen lijkt de inzet van Bollinger Bands aanleiding te geven tot het uitsluiten van verlies dan wel het voorkomen van “billenknijp momenten” door deze put op dat moment niet in te nemen.

Aanbeveling

Deze BB onderzoeksresultaten zijn voor mij van voldoende gewicht om deze indicator bij wijze van praktijktest op te nemen bij de ondersteuning van de analyse bij de eerstvolgende maandserie. Als we vervolgens de BB in combinatie beschouwen met de Toppen&Bodem indicator (resultaten volgen volgende week) dan ontstaat het gewenste beeld wat ik/we tot heden node gemist hebben. Mocht deze inzichten tot het gewenste resultaat leiden, dan mogen we dat best *breaking news* noemen.

Wat is uw mening? U kunt reageren op contact@weekendbeleggers.nl

p.s. om te voorkomen dat ik de meest gunstige voorbeelden heb geselecteerd, daag ik u uit om met een datum uit het verleden te komen waarop ik de zaak als boven op dezelfde wijze analyseer.
U wordt persoonlijk geïnformeerd.